

Превод на разпоредбите за търговската продажба от Германския търговски законник

*Антоний Димитров**

Анотация: Статията съдържа превод на раздела за търговската продажба от Германския търговски законник. Авторът обосновава полезността на преводи на български на нормативни текстове от германското право във връзка с нуждата от повече сравнителноправни изследвания. Посочени са и редица различия между уредбата по българския Търговски закон и по Германския търговски законник.

Ключови думи: Германски търговски законник, превод, сравнителноправни изследвания, търговска продажба

Увод

Настоящият превод ще бъде част от поредица, която цели да осветли разпоредбите от търговското право на Германия. Предвид обстоятелството, че не всички части от Германския търговски законник (HGB) са преведени на английски, какъвто е и настоящият случай, смятам, че полезността на превод на български е огромна и предвид нуждата от повече сравнителноправни изследвания. Настоящият текст се отнася до материята на търговската продажба. По-съществените различия в сравнение с българската правна уредба се срещат в § 373, абз. 2; § 376, абз. 3, § 379, в които са уредени фигурите на търговския посредник (Handelsmakler) и оправомощеното да извършва публични аукциони лице, които според мен допринасят за по-голям баланс и уреденост на ставащото на подобните търгове. По-различна е и регламентацията на недостатъците на стоката (§ 377), при която съобщението трябва да се изпрати, ако са налице кумулативно предпоставките на практичност и това, което нормално става в хода на нещата от търговския оборот. В § 380, абз. 1, за разлика от нашия чл. 326 ТЗ, е уредена хипотеза, в която търговският обичай според мястото, където продавачът трябва да изпълни, може да укаже, че тарата не се спада, а в § 380, абз. 2 са уредени фигурите на бонификацията (Gutgewicht) и отбива (Refaktie) и които отново могат да бъдат допълнени от търговския обичай, ако такъв е налице, освен ако договорът не предвижда друго.

Преводът, както и всеки друг, предполага, че при идентичност на текстовете на разпоредбите, в голяма част достиженията на практиката по чуждия текст биха могли да бъдат полезни като жалони за размисъл и разсъждения поради по-богатия натрупан опит по текстовете, предвид по-добре развитите икономически отношения в чужбина и множество казуси по тях. Затова смятам, че всеки превод на чужди нормативни текстове е полезен, а и защото може да послужи за отправна точка при промяна и допълване на законодателството у нас.

Раздел втори Търговска продажба

§ 373

* Юрист.

(1) Ако купувачът е в забава за приемане на стоката, то продавачът може да предаде за пазене стоката на риск и на разноси на купувача в публичен склад или да я вложи по друг начин, който да е сигурен.

(2) Той е оправомощен да продаде стоката на публичен търг, след като направи предварително предупреждение; той може, ако стоката има борсова или пазарна цена, след предварително предизвестие да я продаде свободно по текущи цени чрез търговски посредник, който е оправомощен да извършва такива продажби или чрез лице, което е оправомощено да извършва публични аукциони. Ако стоката подлежи на развала и има опасност от забавянето, то тогава не е необходимо предварително предизвестие: същото правило се прилага, ако предизвестие е непрактично по други причини.

(3) Продажбата, извършена по извънсъдебен ред,¹ е за сметка на купувача в забава.

(4) Продавачът и купувачът могат да наддават на публичния търг.

(5) В случай на публичен търг продавачът трябва предварително да съобщи на купувача времето и мястото на публичния търг; при всеки вид продажба той трябва незабавно да направи съобщение на купувача преди осъществяване на продажбата. В случай че пропусне да направи това той дължи обезщетение. Съобщения не се правят, ако са непрактични.

§ 374

С разпоредбите на § 373 не се засягат правата на продавача, които той има по Гражданския кодекс, когато купувачът е в забава за приемане.

§ 375

(1) Ако при продажбата на движима вещь купувачът си е запазил правото да определи формата, обема или други подобни условия, то купувачът е задължен да направи определянето.

(2) Ако купувачът е в забава за изпълнението на това задължение, то тогава продавачът може да извърши определянето вместо купувача или съобразно разпоредбите § 280, § 281 на Гражданския кодекс да поиска обезщетение вместо изпълнение или съобразно § 323² от Гражданския кодекс да отстъпи от договора. В първия случай продавачът трябва да съобщи на купувача направеното определяне и едновременно с това да даде на купувача подходящ срок да извърши друго определяне. Ако такова не бъде направено от купувача в рамките на срока, то тогава ще има превес направеното от продавача определяне.

§ 376

(1) Когато е уговорено, че изпълнението на една част трябва да се осъществи в точно определен срок или в точно определен период от време, ако изпълнението не стане на точно определения срок или в точно определения период от време, то тогава другата страна може да отстъпи от договора³ или в случай че длъжникът е в забава да поиска обезщетение вместо изпълнение за неизпълнението. Тя може да поиска изпълнение само когато веднага след изтичането на срока или на периода от време е съобщила на другата страна, че настоява на изпълнението.

¹ Терминът е „Der Selbsthilfeverkauf“ и визира обстоятелството, че продажбата се извършва не по реда на обикновеното принудително изпълнение.

² Немският еквивалент на развалянето на договора събрано нашия чл. 87 ЗЗД.

³ Вж. § 323 BGB.

(2) Ако се иска обезщетение вместо изпълнение за неизпълнението и ако стоката има борсова или пазарна цена, то тогава може да се иска разликата между покупната цена и борсовите или пазарните цени по времето и мястото на изпълнението, което се дължи.

(3) С осъществяването на една последващо предприета продажба или покупка, може, в случай че стоката има борсова или пазарна цена, да се търси обезщетение само когато продажбата или покупката бъдат извършени незабавно след изтичането на уговорения срок за изпълнение или на периода от време за изпълнение. Продажбата или покупката трябва, освен ако не са на публичен търг, да се извършат чрез един оправомощен за подобни продажби или покупки търговски посредник⁴ или чрез лице, което е оправомощено да извършва публични аукциони по текущи цени.

(4) За продажбите при публична продажба намират приложение разпоредбите на § 373, абз. 4. За продажбата или покупката кредиторът трябва да извести длъжника незабавно; в случай на пропуск той е задължен да го обезщети.

§ 377

(1) Ако покупко-продажбата е и за двете страни търговска сделка, то тогава купувачът е длъжен да прегледа стоката незабавно след предаването ѝ от продавача, доколкото това е възможно и практично според нормалния ход на нещата в търговския оборот и ако се покаже недостатък да уведоми незабавно продавача.

(2) Ако купувачът не направи съобщение, то тогава стоката се смята за одобрена, освен ако се отнася за недостатък в стоката, който не може да се открие при прегледа.

(3) Ако по-късно се покаже един такъв недостатък, то тогава купувачът трябва да направи съобщението веднага след откриването му; в противен случай стоката се смята за одобрена по отношение на този недостатък.

(4) За да запази правата си, купувачът е достатъчно да изпрати съобщението своевременно.

(5) Ако продавачът е премълчал недостатъка измамливо, то тогава той не може да се ползва от тези разпоредби.

§ 378 – отменен

§ 379

(1) Ако покупко-продажбата е и за двете страни търговска сделка, то тогава купувачът е длъжен да пази временно стоката, която му е пратена от друго място и за която е направил рекламация.

(2) Той може да продаде стоките, спазвайки разпоредбите на §373, ако стоките са подложени на развала и има опасност от забавянето.

§ 380

(1) Ако покупната цена се определя от тежестта на стоката, то тогава се спада теглото на опаковката (тара), освен ако от договора или от търговския обичай по мястото, където продавачът трябва да изпълни, не следва друго.

(2) Дали и в какъв сразмер следва да се спадне тежестта на тарата според точно определен подход или условия вместо точно изравняване⁵, както и дали и колко ще

⁴ Handelsmakler – В §373 от настоящия превод е преведен от мен като търговски посредник, с оглед обстоятелството, че в България нямаме точен еквивалент на този легален термин.

⁵ Има се предвид точно определена тарифа за изравняване. В оригинала „genauer Ausmittlung“.

се пресмята като добро тегло⁶ в полза на купувача или може да се поиска като обезщетение за повредени или негодни части (отбив)⁷ се определя от договора или според търговския обичай по мястото, където пордавачът трябва изпълни.

§ 381

(1) Дадените в тези параграфи правила за продажбата на стоки важат и за продажбата на ценни книги.

(2) Те намират приложение и при договора, при който трябва да се достави движима вещь, която предстои да се изработи или да се произведе.

§ 382-отменен

⁶ В оригинала „Gutgewicht“. Има се предвид бонификацията, която се дава на купувача за закупуването повредено или негодни стоки. Най-често се пресмята като процент, който е между 1 и 2.

⁷ В оригинала на текста „Refaktie“.